

3. Суворість батьківського ставлення й обмеження дитячої свободи мають поступово зменшуватись відповідно до процесу дорослішання дитини, яка повинна навчитися керуватися в поведінці власним розумом;

4. Авторитет батьків формується через страхи, шанованість, які змінюються поступово на любов і дружбу;

5. Батьки повинні усвідомити, що тілесні покарання не є дієвим засобом, оскільки часто лише є коренем інших поганих вчинків

Як бачимо, педагогіка Джона Локка досить суперечлива, проте, без сумніву, заслуговує на увагу. Тож, можна стверджувати, що Д. Локк залишив глибокий слід у світовій педагогіці і надав їй поштовх до подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Локк Дж. Мысли о воспитании / Хрестоматия по истории зарубежной педагогики – М., 1981, – С.163-195.
2. Шабаева М.Ф. Педагогическая теория Д. Локка – М., 1976. – 214 с.
3. Пискунов А.И. История педагогики: часть 2. – М., 1997. – С. 33-39.

Харитоненко А. А.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПОЧУТТІВ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Розпочати оповідь хочу із тлумачення поняття «громадянські почуття», яке, на мою думку, є близьким до поняття «патріотизм». Звернемось до словника української мови (1975 р.), який подає таке трактування: патріотизм – це любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народові, готовність для них на жертви й подвиги. За філософським словником, патріотизм – громадянський і моральний принцип, який характеризує ставлення людей до своєї країни, народу, культури.

На сучасному етапі розвитку України, зважаючи на соціально-політичну ситуацією в країні, постає злободенне питання формування почуття любові до Батьківщини у молодого покоління.

У цьому аспекті освіта й виховання мають поставати визначальним консолідуючим, розвивальним, стабілізуючим, науково-пізнавальним та культурно-освітнім інститутом суспільства, громадянсько-патріотичного становлення молоді, формування у неї історичної пам'яті. У такій спосіб варто вчити молодь здійснювати оцінку історичних явищ на основі принципів історичної достовірності, науковості, гуманізму, добротності, а також з позицій безпеки та забезпечення взаємозв'язку між поколіннями, створення гарантій безпеки Української нації [2].

Цій проблемі присвятили свої праці видатні вітчизняні і зарубіжні педагоги. Серед зарубіжних діячів педагогіки варто назвати А. Дістервега. Метою виховання він називає підготовку гуманних і свідомих людей, виховання любові до людства і до свого народу; саме таке виховання має бути пріоритетним у формуванні особистості дітей і молоді.

Національне виховання базується на принципі культуровідповідності, який так досконало в педагогічній науці обґрунтував А. Дістервег: «Кожна людина при народженні на світ потрапляє у своє оточення, перебуває серед свого народу, де їй призначено жити і здійснювати виховання засобами національної культури, як спадку, залишеному предками» [2].

Звернемось до праці В. Сухомлинського «Як виховати справжню людину», де зібрані настанови і правила дружби, сформовано принципи національно-патріотичного виховання. Найважливішим засобом патріотичного виховання педагог вважав слово і зазначав, що «людину ми виховуємо словом і тільки словом. Все інше – вправи, звички, праця – від слова» [5, 136]. Також В. Сухомлинський зазначає, що надзвичайно важливу роль у вихованні патріотизму відіграє родина, а особистість формується через школу, сім'ю і громадськість.

Загалом учений виокремлював такі засоби утвердження патріотизму: уроки серед природи, суспільно-корисну трудову діяльність патріотичного спрямування, систему естетичної творчості учнів, систему взаємодопомоги тощо.

Серед вітчизняних педагогів, хто звертав увагу на означену проблему, був О. Захаренко. У Сахнівській школі була сформована досить ефективна система виховання учнів, яка мала такі складові:

1. Створення культурно-виховного середовища (сім'я, школа, колектив) і активна взаємодія між ними;
 2. Виховання поваги до прав кожної людини;
 3. Постановлення і виконання нових цілей перед учнями, батьками і педагогами, відповідно до їх потреб і зацікавленості;
 4. Ознайомлення учнів із культурою та історією власної країни;
- Демократизація освіти, але у поєднанні з вимогливістю до дитини [1].

А. Макаренко розглядав поняття «патріотизм» як звичку: «Коли мова йде про виховання таких якостей, як терпіння, вміння долати тривалі перешкоди, брати перешкоди не ривком, а тиском, скільки б ви не створювали правильних уявлень про те, що потрібно робити, але, якщо ви не виховате звички долати тривалі труднощі, я маю право сказати, що ви нічого не виховали. Одним словом, я вимагаю, щоб дитяче життя було організовано як досвід, що виховує певну групу звичок».[4, 32].

Діяльність школярів у будь-якій сфері, якщо вона приносить користь і реалізацію задумів – обов'язкова умова становлення патріота. При цьому реалізація будь-якої діяльності (інтелектуальної, художньої, фізичної, спортивної тощо) повинно бути сповнене радістю, насолодою, красою, розумінням значущості. Тому працю А. Макаренко трактував як основу патріотичного виховання. Педагог на практиці довів, що саме трудове виховання є основою формування особистості, самостійної, творчої, що саме праця є джерелом духовного та морального збагачення людини. І творча праця можлива тільки тоді, коли людина ставить до роботи з любов'ю, коли вона свідомо бачить у ній радість.

Таким чином можна зазначити, що виховання патріотизму – це багатогранне питання, яке повинне розв'язуватись на всіх етапах життєдіяльності учнівської молоді у тісній взаємодії між учителями, учнями і батьками учнів.

Список використаних джерел

1. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагог. газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.
2. Петронговський Р. Р. Теорія і практика формування патріотизму старшокласників: Монографія / За ред. проф. М.В. Левківського. – Житомир: Полісся, 2003. – 220 с.
3. Ануфрієв Е.А. Соціальна роль і активність личности. - М.: МГУ, 1971. – 152 с.
4. Макаренко А.С. О воспитании / А.С. Макаренко. – М.: Политиздат. 1988. – 256 с.
5. Сухомлинський В.О. Народження громадянина // В.О. Сухомлинський – Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К.: Рад. шк., 1976.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Лещенко І.Т.

Харченко Ю. М.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ З УЧНЯМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Протягом декількох років педагогами та науковцями розглядалося питання необхідності впровадження в систему освіти початкової школи ранкових зустрічей. За своєю суттю ранкова зустріч – це зустріч учнів з учителем на початку робочого дня, яка в середньому триває 20-25 хвилин. У більшості випадків вона проходить на килимі. Кожен учень влаштовується таким чином, щоб він міг бачити своїх однокласників та вчителя. Це сприяє встановленню не лише